

ADNOTARE

Buganu Diana Alina. Intervenții psihologice și logopedice în tulburări de limbaj și comunicare la preșcolari. Teză de doctor în Psihologie. Chișinău 2020.

Structura tezei: Teza este constituită din: adnotări, lista abrevierilor, introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 244 titluri, 9 anexe, 129 pagini de text de bază, **34 figuri și 70 tabele**. Rezultatele obținute sunt publicate în **13** lucrări științifice.

Cuvinte-cheie: nivel de dezvoltare a limbajului, comunicare, tulburare de pronunție, dislalie polimorfă, funcție mnezică, funcții neuropsihice, procesare fonologică, program sistemic de intervenție psiho-logopedică, funcționare senzorio-motorie, procesare vizuo-spațială.

Domeniu de studiu: Psihologia comunicării și tulburărilor de limbaj.

Scopul cercetării: elaborarea, implementarea și validarea eficienței unui program sistemic de intervenție psiho-logopedică, destinat remedierii tulburărilor de limbaj și comunicării, în baza studierii/evaluării particularităților dezvoltării limbajului și comunicării în relație cu funcția mnezică, la preșcolarii mari.

Obiectivele cercetării: diagnosticul tulburărilor de pronunție, identificarea nivelului de dezvoltare a limbajului oral, memoriei și funcționării neuropsihice în contextul prezenței tulburărilor de pronunție, determinarea semnificației relației dintre tulburările de pronunție și funcționarea mnezică, la preșcolarii de 5-6 ani; elaborarea și implementarea unui program sistemic de intervenție psiho-logopedică axat pe dezvoltarea limbajului și comunicării, și a funcției mnezice la preșcolarii mari, în vederea remedierii tulburărilor de pronunție, evaluarea și aprobarea efectelor programului psiho-logopedic administrat.

Problema științifică importantă soluționată constă în: *stabilirea* fundamentelor teoretico-aplicative psihologice care stau la baza *identificării* unei modalități alternative de dezvoltare a limbajului și comunicării la preșcolarii de 5-6 ani, prin *considerarea* relației dintre tulburările de pronunție și memorie; *evaluarea* nivelului de dezvoltare a limbajului și comunicării orale și a memoriei cu *evidențierea* particularităților în dependență de categoria de preșcolari; *elaborarea, implementarea și aprobarea* unui program sistemic de intervenție psiho-logopedic *orientat spre* remedierea tulburărilor de pronunție (dislalie polimorfă) la preșcolarii mari axat pe dezvoltarea limbajului și comunicării în raport cu funcția mnezică.

Noutatea și originalitatea științifică. Pentru prima dată la nivel național s-a realizat studiul comparativ experimental al limbajului oral și comunicării, a funcției mnezice la copiii de vârstă preșcolară mare cu tulburări de pronunție (dislalie polimorfă) și la copii, de aceeași vârstă, cu dezvoltare tipică, în vederea delimitării și interpretării specificului dezvoltării limbajului și comunicării în relație cu funcția mnezică, pe fondul prezenței tulburărilor de pronunție; s-a stabilit o metodologie de evaluare și diagnoză a nivelului de dezvoltare a limbajului și funcției mnezice; s-a aplicat un program sistemic de intervenție psiho-logopedică de dezvoltare a limbajului și comunicării, și funcției mnezice, în vederea remedierii tulburărilor de pronunție (dislalie polimorfă) la preșcolarii mari; au fost elaborate recomandări pentru specialiștii interesați de terapia dislaliei polimorfe.

Semnificația teoretică. Rezultatele investigației aduc un aport științei psihologice și logopedice cu noi informații raportate la cunoașterea relației dintre tulburările de pronunție și funcția mnezică la vârsta preșcolară mare; programul sistemic de intervenție psiho-logopedic poate servi drept reper metodologic în organizarea intervenției ce are în vedere remedierea tulburărilor de pronunție la preșcolarii mari.

Valoarea aplicativă a lucrării: constă în programul sistemic de intervenție psiho-logopedică elaborat, implementat și verificat, util practicienilor, oferind un model alternativ de remediere, dezvoltare a limbajului și comunicării cu reper pe funcția mnezică (memorie); setul de metode selectate și propuse servesc la evaluarea limbajului oral și memoriei preșcolarilor cu tulburări de pronunție.

Implementarea rezultatelor științifice. Materialele rezultate sunt utilizate în procesul psiho-logopedic la nivel preșcolar; în procesul de formare continuă și complementară a psihologilor și logopezilor; sunt recomandate pentru pregătirea studenților în psihopedagogia specială și masteranzilor în logopedie UPSC "Ion Creangă"

АННОТАЦИЯ

Бугану Диана Алина. Психологические и логопедические вмешательства при расстройствах речи и общения у дошкольников. Докторская диссертация по психологии. Кишинев 2020.

Структура диссертации: Диссертация состоит из: аннотаций, списка сокращений, введения, трех глав, общих выводов и рекомендаций, библиографии из 244 наименований, 9 приложений, 129 страниц основного текста, **34 рисунков и 70** таблиц. Результаты исследования опубликованы в **13** научных трудах.

Ключевые слова: уровень развития языка, общение, нарушение произношения, полиморфная дислалия, мнемоническая функция, нервно-психические функции, фонологическая обработка, системная программа психолого-речевой терапии, сенсомоторное функционирование, зрительно-пространственная обработка.

Область исследования: Психология речевых расстройств и общения.

Цель научной работы: разработка, внедрение и проверка эффективности системной программы психо-логопедического вмешательства, предназначенной для улучшения/ преодоления речевых и коммуникативных расстройств, основанной на оценивание особенностей речевого развития и общения во взаимоотношении с мнестической функцией у старших дошкольников.

Задачи работы: диагностика нарушений произношения, выявление уровня развития устной речи, памяти и нервно-психического функционирования в контексте наличия нарушений произношения, определение значимости взаимосвязи нарушений произношения и функции памяти у дошкольников 5-6 летнего возраста; разработка и реализация системной программы психолого-логопедического вмешательства, направленной на развитие речи и общения, а также функции памяти у старших дошкольников, преодолевая нарушения произношения, оценивание эффективности психо-логопедической системной программы.

Решение значимой научной проблемы состоит в: *установлении* теоретико-прикладных психологических основ, *определении* альтернативных способов развития речи и общения у дошкольников 5-6 лет с учетом взаимосвязи между нарушениями произношения и памяти; *оценивания* уровня развития речи и памяти с выделением их особенностей, в зависимости от категории дошкольников; *в результате разработали, внедрили и утвердили* системную программу психо-логопедического вмешательства, направленную на улучшение/ преодоление произносительных нарушениях (полиморфной дислалии) у старших дошкольников путём развития речи и общения в соотношении с функцией памяти.

Научная новизна и оригинальность. Впервые на национальном уровне проведено экспериментальное сравнительное исследование устной речи и общения, мнемонической функции у детей старшего дошкольного возраста с нарушениями произношения (полиморфная дислалия) и у детей того же возраста с нормо-типичным развитием, для разграничения и интерпретации особенностей/специфики развития речи и общения в соотношении с функцией памяти, на фоне наличия нарушений произношения; разработана методика оценивания и диагностики уровня развития речи и функции памяти; была внедрена системная программа психо-логопедического вмешательства для развития речи и общения, а также мнемонической функции; разработаны рекомендации для специалистов, интересующихся терапией полиморфной дислалии.

Теоретическая значимость. Результаты исследования вносят вклад в психологическую и логопедическую науку с новой информацией, связанной с пониманием взаимосвязи между нарушениями произношения и мнемонической функцией в старшем дошкольном возрасте; системная программа психо-логопедического вмешательства может служить методологическим ориентиром и пособием при организации вмешательства, направленного на улучшение/ преодоление речевых нарушений произношения у старших дошкольников.

Практическая значимость работы состоит в системной программе психо-логопедического вмешательства, разработанной, внедренной и проверенной, полезной для практикующих психологов и логопедов, предлагающей альтернативную модель преодоления и развития речи и общения со ссылкой на функцию памяти; комплекс выбранных и предложенных методов служит для оценивания устной речи и памяти дошкольников с нарушениями произношения.

Внедрение научных результатов. Полученные материалы используются в психолого-логопедическом /терапевтическом процессе на дошкольном уровне; в процессе непрерывного и

дополнительного обучения психологов и логопедов; рекомендуются для обучения студентов специальности психопедагогики и магистров логопедии в КГПУ «Ион Крянгэ»

ANNOTATION

Buganu Diana Alina. Psychological and speech therapy interventions in language and communication disorders in preschoolers. PhD thesis in Psychology. Chisinau 2020.

Thesis structure: The thesis consists of: annotations, list of abbreviations, introduction, three chapters, general conclusions and recommendations, bibliography of 244 titles, 9 annexes, 129 pages of basic text, 34 figures and 70 tables. The obtained results are published in 13 scientific papers.

Keywords: language development level, communication, pronunciation disorder, polymorphic dyslalia, mnemonic function, neuropsychic functions, phonological processing, systemic psycho-speech therapy program, sensory-motor functioning, visual-spatial processing.

Field of study: Psychology of language disorders and communication

The purpose of the research: consists in elaboration, implementation and validation of the efficiency of a systemic psycho-speech therapy program intended to remedy language disorders, based on the study / evaluation of the peculiarities of language development and communication in relation to the mnemonic function, in high preschoolers. **Research objectives:** diagnosis of pronunciation disorders, identification of the level of development of oral language, memory and neuropsychic functioning in the context of the presence of pronunciation disorders, determination of the significance of the relationship between pronunciation disorders and memory function in preschoolers aged 5-6 years; elaboration and implementation of a systemic program of psycho-speech therapy interventions, focused on the language and communication development, and the mnemonic function in high preschoolers in order to improve / overcome pronunciation disorders, evaluation and approval of the effects of the systemic psycho-speech therapy program administered.

The important scientific problem solved consists in: *establishing* the theoretical-applied psychological foundations that underlie the *identification* of an alternative way of language and communication development in preschoolers aged 5-6, by *considering* the relationship between pronunciation and memory disorders; *evaluating* the level of development of language and communication and memory with *highlighting* the peculiarities depending on the category of preschoolers; *elaboration, implementation and approval* of a systemic psycho-speech therapy intervention program *aimed at* remedying pronunciation disorders (polymorphic dyslalia) in high preschoolers *focused* on language and communication development in relation to memory function.

Scientific novelty and originality. For the first time at the national level, the experimental comparative study of oral language and communication, of mnemonic function was performed in preschoolers with pronunciation disorders (polymorphic dyslalia) and in children of the same age, with typical development, in order to delimit and interpretation of the specifics of language development and communication in relation to the mnemonic function, against the background of the presence of pronunciation disorders; a methodology for assessing and diagnosing the level of language development and memory function was established; a systemic program of psycho-speech therapy intervention for the development of language and communication, and mnemonic function, was applied in order to remedy pronunciation disorders (polymorphic dyslalia) in high preschoolers; recommendations were developed for specialists interested in the therapy of polymorphic dyslalia.

Theoretical significance. The results of the investigation bring a contribution to psychological and speech therapy science with new information related to knowing the relationship between pronunciation disorders and memory function in high preschoolers; the systemic psycho-speech therapy intervention program can serve as a methodological benchmark in organizing the intervention that aims in remediations of pronunciation disorders in preschoolers.

The applicative value of the paper: consists in the systemic program of psycho-speech therapy developed, implemented and verified, useful to practitioners, offering an alternative model of remediation, development of language and communication with reference on the memory function (memory); the set of selected and proposed methods are used to assess the oral language and memory of preschoolers with pronunciation disorders.

Implementation of scientific results. The resulting materials are used in the psycho-speech-therapeutic process at preschool level; in the process of continuous and complementary training of psychologists and speech therapists; are recommended for the training of students in special psychopedagogy and master students in speech therapy of "Ion Creanga" State Pedagogical University .